

Tørvegravning ved Gytrup mose i Sønderhaa

Af Egon Johansen, Hørdum

Her bringes tre billeder fra Gytrup området i Sønderhaa. Det første viser tørvegravning ved Gytrup mose og er fra 1928. I dag ses mosen som en lille sø lige nord for Legindvej ved "Munkholm". Børnene på fotoet huskes ikke ved navn, men de står ved hejseværket til den slæde, man hejsede tørvedyndet op med.

Det andet billede viser de samme børn sammen med Katrine, datter af Chr. Nielsen, »Ny Gytrup«. Læg mærke til de mange tørv, der ligger til tørre i lange rækker.

Ingeborg Hyldahl, i mange år kone i »Ny Gytrup« og født der, har fortalt om, at det ofte var en kamp med vandet, at få tørvejorden bjerget op. Man var et godt stykke nede og

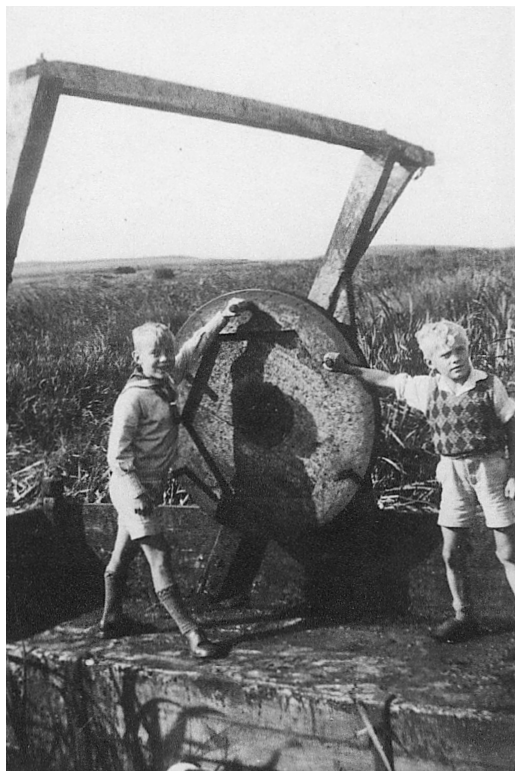

efterhånden som det blev værre og der kom andre energikilder, blev mosen anvendt af færre lodsejere, og en dag stod vandet så højt over tørveslæden, at den fik lov til at blive liggende i dybet, og der ligger den endnu nede hos gedderne. Det kom også til at knibe med at skaffe folk til tørvegravningen. Ingeborg fortæller, at de havde lejet folk til gravningen og at de havde dem på kost, så billedet er fra engang, hvor børnene har været i mosen med mad til »tørvebørsterne«.

To af de sidste, der bjergede tørv, var så vidt det huskes Andreas Pedersen på Søvej og så Anders Nielsen i Jestrup. Det er blevet mig fortalt, at de roede ud i en båd og med en lang spade anordning bjergede tørvejord op, som de så sejlede ind på det tørre med.

Længere mod vest i en mindre mose ses stadig et betonfundament fra et pumpeanlæg.

De tolv moseskifter, alle med matrikel nr. 2 fra det nedbrændte »Øster Gytrup«, har Ernst Ehlers efterhånden opkøbt for at få mosevejen væk; den lå som en hindring for at dyrke jorden. Hver lod blev opkøbt for 300 kroner. Men Anders Nielsen ville ikke rigtig tage imod

Søren Yde's gård på matr. nr. 2a, blev opført i 1850'erne og nedlagt ca. 1911, dette tyder på, at den er opført i forbindelse med udstykningen af den nedbrændte gård. Det bekræftes også af matrikelkortet fra 1844, hvor den ikke ses. Originalbilledet udlånt af Lydia Yde, Hurup.

pengene; han kunne ikke forstå, at det vandhul kunne være noget værd!

Vest for mosen lå i gammel tid et par mindre ejendomme. Den ene vides der ikke noget om. Den anden, matrikel nr. 2 m, blev i 1857 købt af tømrer Poul Chr. Jeppesen fra Nørhåa. En af oldebørnene, Knud Skadhauge, fortæller i en bog »Hvorfor - Fordi«, Borgens forlag 1993, om blandt andet sin farfar, Jeppe Poulsen Skadhauge, der var fem år, da forældrene flyttede til Sønderhåa.

Hele området fra midt i mosen til Tegaa og Ove sø, samt hele det område, der kaldes

Gyrup mark, er fra den nævnte »Østergyrup«, der efter branden blev udstykket i små lodder midt i attenhundrede tallet. De to Gyrup gårde, Øster og Vester Gyrup, lå så tæt sammen at en vogn lige kunne passere mellem dem. Gårdene kaldtes under et for »Gyrupgaarde«. De var hver på 7 tdr. hartkorn og var ejet af samme slægt og oprindelig vel én gård.

Lige syd for de to Gyrup gårde lå en tredje gård, »Lille Gyrup«, der først i nittenhundrede tallet blev opkøbt af det nuværende Gyrup. Møbelhandlerslægten Yde i Hurup kommer fra »Lille Gyrup«.